

**“BIOLOGI DIN ROMÂNIA” – OPERĂ ENCICLOPEDICĂ
DE INTERES NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL A
PROFESORULUI GEORGE D. VASILIU (1908-1989)**

Ștefan Negrea

E-mail:stnegrea@yahoo.com

Abstract. “Biologists from Romania” by G.D. Vasiliu is the first biographic-bibliographical dictionary of Romanian zoologist from the beginnings until 1976. At each zoologist are indicated: first and last name, year of birth and (where is the case) year of death; academical titles; scientific societies; rewards, decorations; speciality; studies; positions, an analysis of scientific results; the complete bibliography (for the dead ones) and until 1976 (for those still alive). The introductory study “G.D. Vasiliu – omul și opera” is signed by Șt. Negrea. At the end of the book, is given an index of the authors.

Volumul “**Biologi din România**” de G.D. Vasiliu, apărut postum în Editura “Ion Borcea” din Bacău (2001) este o operă originală, unicat cel puțin pentru România. Realizarea unui dicționar bio-bibliografic de 705 pagini nu este la îndemâna oricui. Conceput la sugestia soției sale, distinsa și talentata pictoriță și scriitoare Mariana Șenilă-Vasiliu, autorului i-au trebuit câțiva ani buni de muncă asiduă pentru a duce la bun sfârșit atotcuprinzătorul dicționar dedicat zoologilor români de la începuturi până în 1976 (când i-a pus punct pentru a-l încredința tiparului); urma ca botaniștii să facă subiectul unui al doilea dicționar scris de dr. Neculai Barabaș. Din nefericire, soarta i-a fost potrivnică. Anii treceau, iar aprobarea politică, necesară pe atunci pentru a fi tipărit, devenea tot mai greu de obținut. Și aceasta, în ciuda referatului favorabil al Secției de științe biologice a Academiei R.S. România din 1979, semnat de academicienii Radu Codreanu, Mihai Băcescu, Mihail M. Ionescu, Vasile Gh. Radu și Ludovic Rudescu.

Să nu fi fost necesar un asemenea dicționar? Opiniile exprimate în numeroase scrisori primite de G.D. Vasiliu în perioada 1976-1979 susțineau tocmai contrariul. Iată câteva dintre ele, semnate de academicieni, profesori universitari și cercetători consacrați: “un asemenea dicționar ar fi foarte important, necesar și util, pe plan național și internațional” (L. Rudescu); “va fi bun pentru prezent, dar și pentru posteritate, cea care ne judecă pe toți” (M.A. Ionescu); “un asemenea dicționar ar fi unic în lume... și ce serviciu pe plan național și internațional ne-ar aduce, tradus în engleză: ar fi ceva adânc, patriotic” (S. Cărăușu); “ar fi extrem de folositor națiunii noastre, de mult era nevoie de așa ceva” (T. Nalbant); “ar fi un instrument indispensabil în munca oricărui biolog și ar constitui o bază solidă pentru o istorie a biologiei în România” (A și Șt. Negrea); “necesitatea unui asemenea dicționar devine din ce în ce mai acută: rândurile se răresc, e firesc, iar urmașii se trezesc că nu posedă date despre viața și opera unora care au trudit o viață pe tărâmul biologiei” (M.A. Ieniștea); “dicționarul va fi foarte util atât românilor cât și străinilor care se folosesc de acel bun, dar incomplet **Who’s who in science** în care domină, bineînțeles, nume din țările occidentale” (Dan Munteanu); “era timpul să ne gândim la o asemenea lucrare vastă și dificilă” (V. Ciochia). Și iată că dicționarul mult discutat și dorit a apărut postum – după ce a zăcut 25 de ani în uitare – grație perseverenței și devoțiunii doamnei Mariana Șenilă față de memoria ilustrului biolog care a fost G.D. Vasiliu precum și a efortului editorial și material al Complexului Muzeal de Științele Naturii “Ion Borcea” din Bacău, sub conducerea directorului acestuia, prof. dr. N.

Barabaș. Biologia românească trebuie să fie recunoscutoare deopotrivă regretatului George D. Vasiliu și editorului său, Neculai Barabaș.

Prima parte a dicționarului cuprinde o prefață scrisă de acad. Eugen Pora (1976); referatul Secției de Științe Biologice a Academiei (1979); opiniile cu privire la necesitatea dicționarului exprimate de numeroși biologi (1976-1979); o scurtă introducere semnată de autor (1979); un studiu introductiv intitulat “George D. Vasiliu – omul și opera” semnat de dr. Ștefan Negrea (2001) și o notă editorială (2001).

În partea a doua a dicționarului sunt prezentați toți autorii care au publicat lucrări de biologie animală, în ordine alfabetică, pe bază de informații verificate pentru cei morți și de la sursă pentru cei vii (până în anul 1976). Structura fiecărei fișe este următoarea: nume și prenume; data nașterii și morții (unde este cazul); titluri academice, societăți științifice, premii, decorații etc; specialitatea; studii; funcții ocupate; analiza rezultatelor științifice; bibliografia completă (pentru cei morți) și până în 1976 (pentru cei în viață). Un indice de autori încheie dicționarul.

După mine, George D. Vasiliu a realizat o operă fundamentală, de factură enciclopedică, greu de egalat. **Ea va fi o sursă inestimabilă pentru cel ce se va încumeta să scrie o istorie a biologiei românești** pe baze științifice, solide. Citindu-l pe îndelete, dicționarul te impresionează prin meticulozitatea și exigența cu care a fost scris. Personal, mă mândresc cu faptul că am fost martorul zămislirii acestei creații unicat. L-am văzut pe maestru în câteva rânduri la masa de lucru. I-am văzut vasta corespondență, fișele și ciornele cu preredactări, fișele de manuscris dactilografiate și corectate cu ajutorul soției. Știu că pentru realizarea acestei uriașe opere el a depus – poate mai mult decât în oricare operă a sa – tot sufletul său generos, talentul și experiența de o viață. Era conștient că va rezulta un dicționar unic, o adevărată piatră fundamentală a istoriei biologiei, a științei românești. Că tot ce încredința hârtiei trebuia să fie bine cumpănit, iar judecățile de valoare pe care le emitea în numele posterității să fie obiective, nepărtinitoare. Și trebuie să constat cu satisfacție că a reușit pe deplin, că a scos în evidență, la fiecare biolog, personalitatea, contribuția sa la dezvoltarea biologiei românești, atâta cât a fost, mică, mare sau de excepție.

Pentru argeșeni mândria trebuie să fie încă și mai mare, de vreme ce George D. Vasiliu, ultimul discipol al lui Grigore Antipa, era argeșan prin naștere (s-a născut la 5 mai 1908 în comuna Dragobostea) și a fost profesor la Institutul Pedagogic din Pitești (Universitatea de azi), oraș în care și-a petrecut, alături de soția sa, ultimii 25 de ani de viață. În acei ani binecuvântați, prolificul naturalist a mai scris câteva opere din care doar una a văzut lumina tiparului (“**Istoria biologiei românești**”, 1987) – celelalte așteptându-și și acum editorul. Este vorba de următoarele manuscrise dactilografiate: “**Mamiferele lumii**” (cca 1200 pagini) și “**Vertebratele României**” (cca. 1000 pagini) – ambele ilustrate de Mariana Șenilă-Vasiliu – precum și de “**Istoria hidrobiologiei românești**” (până în 1949, culeasă în șpalt).